

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem udom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulico št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se nastane enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vseslovenski shod v Ljubljani.

Zadnjič smo s tega velevažnega shoda objavili samo resolucije o zahtevah štajarskih Slovencev, o sedanjem političnem položaju in o jezikovnem vprašanju; danes pa moramo objaviti pozdrav češkega poslanca dr. Stranskega in pa važne resolucije o narodni avtonomiji ter narodnem gospodarstvu, katere je izborno utemeljeval g. Fr. Povše, čegar govor prej ko slej priobčimo. Govor dr. Stranskega je izredno znamenit, ker nam v najlepši luči kaže solidarnost, ukupnost češkega in slovenskega naroda. Dr. Stransky je tako-le govoril: »Vseslovenski zbor! Parlamentarna komisija čeških poslancev me je poslala sém, da najsrečnejše pozdravim v njihovem in v imenu vsega češkega naroda vseslovenski shod.

Izrazujoč shodu te bratske pozdrave, želim najsrečnejše, da bi ta shod imel popolen uspeh in donesel slovenskemu narodu, ki je v slastih in strastih vedno stal trdno ob strani našega naroda, oni prospah in blagoslov, kateri pričakuje od današnjega shoda svojih zaupnih mož. Gospodje! Smatrajte moje potovanje v vašo prestolnico in mojo navzočnost v vaši sredi za dokaz živega zanimanja, s katerim sledé moji tovariši in ves češki narod vašim naporom in bojem in vašemu napredku. Sprejmite v tem slovesnem trenutku iz mojih ust zagotovljenje prisrčne in nerazrušljive solidarnosti, skupnosti in prave slovanske vzajemnosti, s katero hoče in bode ves češki narod vedno in vedno skupno z bojevniki slovenskega naroda gojil solidarnost in skupnost, ki je zmagovito pretrajala koalicijo in je neodvisna od slučajne konstelacije v parlamentu ter ima le jedno podlago, jedno geslo: Slovanska ljubezen. Bratje Slovenci! Današnji vaš narodni shod bodi dan ustanovitve zveze slovanske proti nemški »Gemeinbürgschaft«, proglašeni v Celovcu. Da, združimo se tudi mi Slovani, a ne proti Nemcem in njih pravicam, nego le da priborimo ravnopravnost, ne k napadu, nego le v obrambo. Nemška »Gemeinbürgschaft« nas hoče tlačiti in nadaljevati staro brezpravnost, naša zveza bodi le v pridobitev naših pravic, a ne v tlačenje drugih. Mi smo se združili. Roko v roki stoji Čeh, Poljak, Slovenec, Rus in Hrvat in z njimi Rumun in Nemeč, ki sta pravična. Vsi Slovani so danes v jednem taboru, in minola je doba, ko je Slovan stal proti Slovanu v dunajskem parlamentu. Tam se bomo skupno borili za naše in vaše pravice, svobodo, obstanek in bodočnost. Naši skupni neprijatelji pravijo o Slovencih, da delajo isto, kakor Čehi; res je, naša pota, naši cilji so jednaki. Kakor mi, tudi vi niste ravnopravni v svoji lastni domovini. Kakor mi Prago, tako imate vi Ljubljano za svoje narodno in kulturno središče. Kakor mi na Moravskem in Šleskem, se borite vi za enakopravnost slo-

venskega naroda na Štajarskem, Koroškem in Primorskem. Kakor mi, ste vi jeden narod pod jedno zastavo z jednim geslom in programom, ne glede na deželne meje, ampak, kakor je dobro napisal vaš »Slov. Gospodar«: Vi vsi ste jedna velika družina, tistega rodu, tiste krvi, med seboj bratje in sestre, imajoči jeden dom, bivajoči pod jedno streho, pod katero ste gospodarji vi in nikdo drug.

Kakor pri nas, tako so tudi med vami, med buditelji bili duhovniki, katerim bodi hvala. Videč vas tako združene in složne, tako odločne le »recta tueri«, zahtevati le svoje, tuje pa pustiti, se raduje ves češki narod in vam pošilja po meni iz globočine duše željo, da skoraj napoči doba, katero je v duhu videl in pre-rokoval vaš prvi pesnik Prešern: »Vremena bodo se Slovincem razjasnila«. Slovenskemu narodu in njega lepši bodočnosti: Na zdar! Živio! —

Deželni in državni poslanec Fr. Povše pa je kot zadnji govornik razpravljal o narodni avtonomiji in o strokovnih zadrugah in v tem smislu predlagal dve resoluciji, namreč: I. Vseslovenski in istersko-hrvaški shod pripoznava za rešitev naše narodnosti kot najsigurnejše sredstvo narodno avtonomijo; zato zahteva, da vlada predloži v državnem zboru zakon, ki podeli vsem narodom narodno avtonomijo in omogoči ustanovitev posebnih narodnih in kulturnih zastopov za vsako narodnost, ki imajo v vseh svojih narodnostnih in jezikovnih potrebah samostalno razsojevati in sklepati.

II. a) Vseslovenski in istersko-hrvaški shod priznava kot nujno potrebo, da se delujoči stanovi našega naroda organizujejo v posamezne strokovne zadruge, v katerih bodo sami o svojih potrebah in namenih odločevali.

Zato pozdravlja shod predlog kmetijskega ministertva, po katerem se imajo osnovati kmetijske zadruge. Priporoča in nalaga svojim poslancem, da skrbé za to, da se v vseh pokrajinah, koder bivajo slovenski in hrvaški kmetovalci, osnujejo za nje, po vzgledu zadrug na Češkem in Tirolskem, posebne, neodvisne in samostalne kmetijske zadruge.

b) Zahteva se, da se po vseh pokrajinah osnujejo kmetijske in obrtne šole s slovenskim, oziroma hrvaškim podučnim jezikom; prav tako naj vlada ustanovi za naš narod trgovinsko učilišče.

c) Vseslovenski in istersko-hrvaški shod zahteva od vlade izdatne podpore v svrhu pospešitve in zboljšanja poljedelstva, osobito vinogradstva in živinoreje.

d) Da se delujočim našim stanovom, kmetijskim in obrtnim, pomore, snujejo naj se povsod posojilnice, deželni zastopi pa naj to podpirajo s podporami in posojili; prav tako naj skrbé za konvertovanje visokobrestnih dolgov v nižjeobrestne.

e) Vlada naj že skoro izroči drž. zboru že obljubljeni zakon o pristožbinah, po katerem se imajo pristožbine urediti, oziroma znižati osobito za manjša posestva pri podedovanju ali prevzetju od starišev.

f) Državno in deželno zakonodajstvo ozira naj se na potrebe delujočih stanov, zlasti kmeta, obrtnika in delavca, naj izdaje zakone, potrebne v obrambo in varstvo poštene produkcije.

g) Da se izboljša naše socijalno stanje, da se ohrani in osiguri imetje naših stanov, pospešijo naj deželni zastopi raznovrstno zavarovanje in država naj se loti zavarovanja delavcev za čas onemoglosti in starosti.

h) Od vlade se zahteva, da izdatno podpira osobito malo obrt, da ta zmožna postane vstrajati v tekmovalstvu na domačem in svetovnem trgu. —

Te in sploh vse resolucije so bile sprejete soglasno in brez razpravljanja. Vsi govorniki so bili burno odobravljeni, in zahvaljevani za svojo izvrstno sestavljena poročila. Po dnevnem redu je zaključil shod predsednik dr. A. Gregorčič z nado, da bi bil isti Slovanom velike koristi. Dal ljubi Bog!

Volilski shod v Velenju.

(Konec.)

Razpravo o tako važni stvari, kakor so zadruga, katere bi popolno predrugačile stanje kmetov in meščanov, so preprečili ropotarji. Nehote se vpraša človek, ali ne služijo levičarji veletržcem, židom, najhujšim sovražnikom kmečkega stanu? Zadruga pomenijo za veletržce, žide njihov poraz. Ljudstvo okleni se misli o zadrugah! Zahtevaj odločno, da se čim prej obravnava v zbornici o zadrugah!

Veliko hrupa je povzročil tudi šolski predlog dr. Ebenhoča. Pa kdor trezno misli o njem, bo kmalu spoznal, da glavne misli v njem niso napačne. V vsakem okraju skoro so drugačne razmere. Velik je razloček med deželo in mestom. Na deželi so drugačne razmere, v mestu zopet drugačne. Do sedaj so imeli prvo besedo o šoli na Dunaju. Da se niso mogli ozirati na vse mogoče razmere v posameznih krajih, občinah, mestih v Avstriji, je umevno. Dajali so na Dunaju šolske postave, po katerih so se morali ravnati prebivalci cele Avstrije. Ali to je bilo ravno tako, kakor če bi čevljar naredil škornje za vsakega človeka po istem kopitu. Takemu početju bi se samo smejal pameten človek. Šolskim postavam pa, katere so tako kopito na šolskem polju, so se morali klanjati ljudje. Po mnenju dr. Ebenhoča naj bi se vravnala stvar pametneje. Posamezne dežele bodo lažje določile postavu, katera bi odgovarjala razmeram tiste dežele. Tako meni dr. Ebenhoch. Pa še lažje bi šlo, ki bi se dala beseda tudi posameznim krajem. Postave se ne dajejo, da bi bile v škodo ljudstvu, temuč da bi ljudstvo obvarovale škode. Da se ne bo zgodilo prvo, se je treba ozirati na vsak način na razmere ljudstva. Ta misel menda vendar ni napačna. Še jedna misel je v dr. Ebenhochovem predlogu. Ljudstvo po širni Avstriji je po svoji ogromni večini verno. Šola je tukaj, da spopolnjuje odgojo otrok. Ali kako bo spopolnjevala, ako ni na isti podlagi, na kateri sloni odgoja v domači hiši? Domača hiša je verna, šola je brezverna, to se pravi, podlaga šolski odgoji ni vera; to ne gre! Med domačo hišo in šolo je nasprotje. To se mora odstraniti s tem, da se postavi šolska odgoja na versko stališče. Je tudi pametna misel. Nikdo jej ne bo ugovarjal, kdor jo je pregledal.

Še drugih važnih predlogov bi bilo prišlo prav mnogo v pretresovanje. Gosp. poslanec Žičkar se je

potegoval zato, da bi se predrugačile postave o živinski zaprtiji. Radi vsake malenkosti pa se že prepoveduje trgovina. To je neznanska škoda za cele okraje. Take prepovedi bi morale ponehati.

Gosp. poslanec je naposled še tudi prav dobro pojasnil novo pridobninsko postavu ter opozoril poslušalce, da naj skrbijo, da se izvolijo v komisijo možje, kateri bodo ravnali po pameti.

Svoje priznanje so izrazili poslušalci nad govorom gosp. poslanca s prav krepkim »živio«, da se je daleč na okolu razlegalo.

Na prošnjo gosp. župnika Cizeja je gosp. poslanec še pridjal nekaj opazk o socijalnem vprašanju. Tudi za te podatke so mu hvaležni poslušalci. Zdaj umevajo, kako nevarni sovražniki kmečkega ljudstva so prav za prav socijalni demokratje.

Za gosp. Žičkarjem je poročal gosp. deželni poslanec Vošnjak. Tudi njegovo poročilo je zanimalo prav močno poslušalce. Tudi iz tega govora bodi navedenih nekaj mislij.

V deželnem odboru ni zagotovljeno Slovincem, da bi vedno imel v njem mesto jeden slovenski poslanec. Letos je prišel po naključju vanj gosp. Robič. Pa Slovenci nočemo čakati samo na naključje, temuč zahtevamo, da se postavno prisodi jedno mesto Slovincem v deželnem odboru. To so predložili slovenski poslanci v deželnem zboru. Do sedaj se še ni rešila stvar.

Dosti škode naredi kmetu divjačina. Pa kmet se ne sme braniti teh neljubih gostov. Postava mu prepoveduje. Zato je prav pametno bilo, da se je predložila sprememba lovske postave.

Dežela vzdržuje s prevelikimi stroški dvoje gospodarstev, da bi bili uzorec drugim. Pa do sedaj se je na teh tratilo in ne gospodarilo. To se naj odstrani. Sploh gospodarstvu nimata prav nikakega pomena za celo deželo. Letos se je zahtevalo v deželnem zboru, naj se še nadalje vzdržujeta gospodarstvi. Slovenski poslanci so glasovali proti. Je bilo gotovo tudi pametno.

»Südmarka« se je osnovala, da bi pokupovala slovenska posestva ter naseljevala na teh trde Nemce. Glavni namen tega društva je, preganjati Slovence raz njihovih posestev. To društvo je letos prosilo deželni odbor podpore. Da se mu ne bi dovolila, so napeli slovenski poslanci vse svoje moči. Pa ni bilo uspeha. Podpora se je dovolila. Tako se podpira z denarjem, katerega plačujejo tudi kmetje, seveda slovenski niso izvzeti, društvo, katero deluje proti kmečkemu stanu. Pa gospodje Nemci v svoji zaslepljenosti ne sprevidijo te krivice, odobravajo jo, ker je naperjena proti Slovincem.

To je nekaj podatkov iz govora deželnega gosp. poslanca. Sprejet je bil jako hvaležno, kar je kazalo, da volilci popolno zaupajo gosp. poslancu.

Cerkvene zadeve.

Sv. Jožef pri Mariboru.

(Zgodovinska črtica.)

Jugozapadno od Maribora, na desnem bregu de-roče Drave, stoji na vzvišeni, polotoku podobni planoti lična cerkev, posvečena v čast sv. Jožefu, — častitljiv spomenik bogoljubnosti nekdanjih Mariborčanov. Meščanom vedno ljuba in draga, bode ta cerkev brezdvomno v bodoče jim in okoličanom še bolj priljubljena, ker se je pri njej dne 12. septembra t. l. z veliko slovesnostjo ustanovila misijonska naselbina, ki naj vsled izrečne želje našega mil. nadpastirja nosi pomenljivo ime »Jezus-